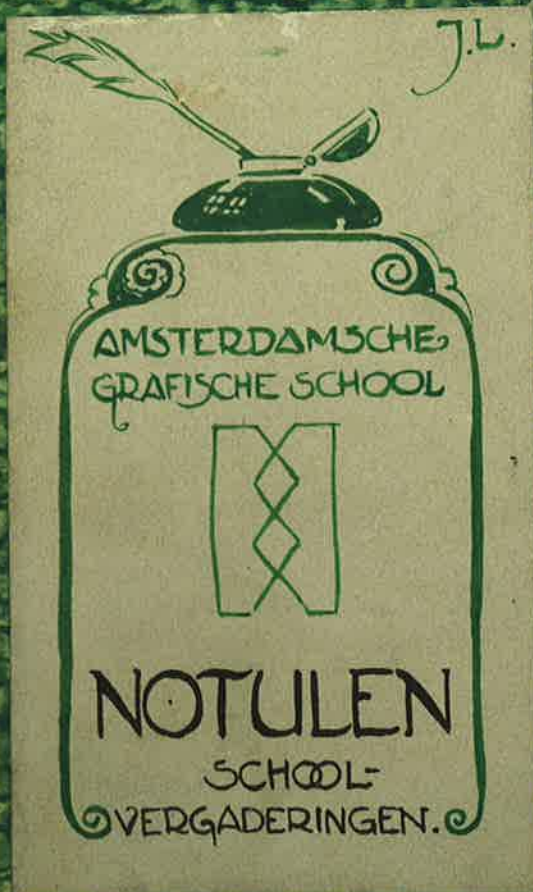

Cahier I van
14 September 1918
tot 7 Mei 1921.

Schoolvergadering
van
14 September 1918.

de heer
Kuill.

Onder voorzitterschap van den directie,
heer, den heer S. Kommer wordt de ver-
gadering om 2 uur n.m. geopend. Afwezig
als eerste punt van behandeling werd
gekoren het kiezen van een secretaris,
tot welke functie de heer J. Ligter met
algemeene stemmen werd aangewezen.

Vervolgens kwamen ten tafel de be-
kingen op het ontwerp-reglement door
de verschillende leraren gemaakt.

De heer ~~de~~ Kreyger doet berwaren aan
heer de naleving van art. 102, pag.
38, waarin vermeldt wordt, dat leerlingen
die gestraft zijn met tijdelijke verwijdering
uit het lokaal, na afloop van den school-
tijd, de verzuimde les moeten inhalen.
Na van gedachten hierover gewisseld

te hebben, wordt besloten op dit art.
nader terug te komen, wanneer de na-
leving ervan merklijk ernstige bezwaren
oplevert.

Een zelfde besluit valt art. 103 ten deel
betreffende het inhalingsonderwijs op
Vaterdagmiddag.

Art. 121. pag 41.

De heer Kruijver maakt aamnerking op
de in dit art. bedoelde straf, n.l. de
weigering tot het bevorderen van een
leerling tot een hogere klas. De heer
v. Hattum is van meening dat dit art.
in ernstige gevallen ontaarlijkend is,
daar z. i. schadelijke elementen uit de
school verwijderd moeten worden.

Na gedachtenverruiseling wordt besloten
bij voorkomen van een dergelijk geval
nader op dit art. terug te komen.

Art. 127. pag 41

De heer Hafkamp vindt de straf bepaald
in dit art. n.l. het inhouden van het
bewijs van bekwaamheid te streng. Daar
de overige heeren deze meening niet deelen

wordt overgegaan tot de behandeling van
Aert. 130. pag. 42.

De voorzitter deelt hierover mede, dat ver-
duin ^{lijsten} gedrag bachelis, enz. reeds in bewen-
king zijn en ^{de} de stelling van dit wot. van
huishoudelijke aard is.

Aert. 2, pag 49.

Aert. 1, pag. 50.

Enkele leeraars maken de aanmerking
dat zij de in dit wot. bedoelde schrift-
lijke aanstelling met vermelding der jaar-
wedde, nog niet ontvangen hebben.

De voorzitter is van meening dat zij het
schrijven van het Besluit, hetwelk hunne
kenmerking inhoudt, als kwadaanig kunnen
beschouwen.

Worts is de voorzitter van meening dat
de leeraars ^{een jaar} tijdelijk zijn aangesteld, zoo
als dit bij het onderwijs algemeen gebruikelijk
is. Hoewel de leeraars dit niet met

den voorzitter eerst zijn, wordt besloten
dit punt tot nader order aan te houden
Art. 14. ^{en 15} pag. 51.

Art. 15.

Tegen de Unione: „de leeraren voor
niet langer dan een jaar” wordt algemeen
bezwaar gemaakt; de leeraren achten
hiendoor hun positie niet voldoende bestend.
dijt. Ook dringt de heer Kruyver aan op
aankstelling van een minimum aantal
leeraren ^{of} avondcursus.

Op voorstel van den voorzitter wordt be-
sloten aan het bestuur voor te stellen de
leeraren voor het avondonderwijs voor
vast aan te stellen en ^{een bepaald} ~~een~~ aantal les-
uren vast te stellen.

Art. 19. pag. 52.

De heer Kruyver vermeent recht te hebben
op nog een verhooging van f100, daar

hij zes dienstjaren heeft. Hij ontvangt
n.l. f 200 verhooging berekend naar de
aanvaankelijc vastgestelde termijn van
drie jaren; waar echter in dit ontwerp
reglement wordt gesproken van een twee
jaarlijksche verhooging, komt hij 2. i. in
aanmerking voor f 300. verhooging.

De voorzitter acht het niet tactisch deze
zich door te zetten, waarmede de heer
Kruyver zich benadeeld acht.

Art. 26. pag 53.

Betreffende het niet beloonen van inhaalings
onderwijs. Behandeling van dit art. zal
worden uitgesteld tot zich schadelijke
gevolgen voortaan van de nalating er van.

Art. 28. pag 53.

Betreffende belooning van buitengewone
nendienst. De heer Kruyver stelt de
vraag of het beris van bevoegdheden naar
het vakonderwijs tot extra belooning
aanleiding kan geven. De voorzitter is
van meening dat deze bevoegdheden
eerst gehonoreerd kunnen worden wanneer
wanneer de in dienst der school worden ge.

steld, welke meening algemeen gedeeld
wordt.

Art. 30. pag. 54

betreffende het eventueel afhouden van
de pensioen-bijdrage.

De heer Kruiper merkt hierover op dat deze
bijdrage niet minder dan 7% der jaarmede
bedraagt. Volgens deze bepaling zij de
aanvaarding der jaarmede. Het is zijns
inziens een verplichting v.b. bestuur deze
7% pensioen-bijdrage te betalen, door
de jaarmede te verhoogen met 7%.

Resoluten wordt in 't onderhavige geval
het bestuur deze salarisverhoogen voor
te stellen.

Art. 33. pag. 54.

betreffende de maatstaf voor de lee-
looning voor de leeraren bij het avond-
onderricht. Deze belooningen worden over
't algemeen ontafwekend gevonden. De
voorzitter stelt voor hierrmede voorloopig
geduld te oefenen en te zijner tijd en
c. q. in overleg met de beheffende organis-
satie op betere salariering aan te dringen.

Art. 49. pag. 57.

De heer van Hatten meent zich te moeten
verzetten tegen de uitdrukking, „ of mog
naast te stellen” in dit artikel.

Besloten wordt de eventuele gevolgen van
deze resolutie af te wachten.

Art. 50. pag. 57.

Betreffende de verplichting van het Dage-
lijksch Bestuur om klachten te onderzoeken
en schriftelijk te beantwoorden.

De heer v. Hatten dringt aan op een der-
mijns bepaling bij deze Resolutie en waarop
besloten wordt de aandacht van het Bestuur
hierop te vestigen.

Art. 58. pag. 72.

De leeraren zijn verplicht tenminste voor ^{10 minuten}
en na elken schooldag in het schoolgebouw
aanwezig te zijn. De heer v. Hatten ziet
hier het niet met van in. De voorzitter ant-
woordt dat ^{vooral de} ~~afwezigende~~ 10 minuten ^{na schooldag} noodig
zijn om de gereedschappen op te bergen.
Besloten wordt dit art. verder onaan-
gevoerd te laten.

Art. 37. pag. 55.

betreffende de uitbetaling aan de leeraren
die alleen met het avondonderwijs zijn belast.
De heer Dalmeyer zou't wenschelijk achten
indien voor deze leeraren een jaarmede
slecht vastgesteld, en dus de maanden
waarin geen avondonderwijs wordt gegeven
als vacantie worden beschouwd met be-
houd van salaris.

De voorzitter vindt het tactisch met voor-
stellen in dien geest te wachten tot de
bepaalde vacantie naderen, waarnaaf
overgegaan wordt tot de behandeling
van art. 66 pag. 60. betreffende de
uitkeeringen bij overlijden en bij ontslag
wegens algeheele en niet geheele invali-
diteit. Zowel tegen het bedrag der uit-
betaling als tegen de waarde gnoemd
in de laatste paragraaf, n.l. de verplichting
van 10 dienstjaren wordt door de leeraren
opgekomen. ^{zoude} Hij deze verrekening wegens
invaliditeit en ongevallen geregeld willen
zien in overeenstemming met de Rijks-
Verrekening Bank, daar zij zich anders als
leeraren minder aangerekenen achten

dan eenig ander arbeider.

Art. 71. pag. 62.

betreffende wijzigingen in het Reglement
De heer Kruyer is van meening, dat bij
eventuele wijzigingen Directeuren en Leeraars
gehoord dienen te worden. Na korte toe-
lichting van den voorzitter wordt echter
berolaten dit art. wederom onaangetast
te laten.

Te 5 uur more sluit de voorzitter de ver-
gadering.

Amsterdam, 14 September 1918

De voorzitter:
R. Romm

De secretaris:
J. Kijzer.

Schoolvergadering
van
21 December 1918

Om 2¹/₄ uur n.m. opent de voorzitter de
vergadering. Aanwezig waren alle leeraars
en drie bestuursleden, de heeren: Kuipers,
Stokkink en Dieperink. De notulen der vorige
vergadering worden na voorlezing goedgekeurd
met de aanvulling dat de heer Krull op de
vorige vergadering afwezig was met kennis-
geving.

Naar aanleiding van het eerste punt van de
agenda: „bespreking leerlingen, vestigt
de heer v. Hartum de aandacht op het ge-
drag der leerlingen: Köttkamp, Regter J.
Tjinkes, Kuiper H., Boonen en Kaeracts J.
Hijns wijent merkt Köttkamp slechter
dan hij wel kan en stelt dus voor deze
leerling hierover te onderhouden. Ook
Regter J. spant zich niet voldoende in.
Bij Tjinkes en Kuiper is veel leuzen reuk-
tening te bespeuren, terwijl bij Boonen
herhaaldelijk het gebruik van tabak wordt

geconstateerd. Krevoets J. wordt van gebrek
aan welluendheid bericht.

De voorzitter, antwoordt den heer W. Hattum
dat hij na het gehoorde, den raden van
Küttkamp zal ontbieden, om deren op de
hoogte te stellen van het gedrag van zijn
zoon. Ondrent het gedrag den overige leer-
lingen verwacht de voorzitter, veel ver-
keuring door de een vermaning hoe te doen
ook den leerling v. Saar J., die door de
heeren Kunze en Hoffman van onverschil-
ligheid wordt bericht zal door den voor-
zitter, onderhouden worden ~~geoordeeld~~.

De heer Hastkamp wijst op het herhaaldelijk
verruim van de leerlingen, den avondcous
Berald en Vos en de schade door het ver-
dragen van overduikpapier ^{daardoor} veroorzaakt.

De heer Diepenik stelt voor de leerling-
Commissie in het lithografisch bedrijf
van dit verruim, op de hoogte te stellen, de
dan haer invloed op dese leerlingen kan
uitoefenen. Hijzelf heeft reeds zijn invloed
op uitgeveerd op den leerling Sike, die
ondanks verschillende vermaningen, herhaald

delijk de Kunstgeschiedenis. les verruimde.

De heeren Milcke en Krull brengen een ernstige klacht ten tafel over den leerling der dagcursus Alle, met bijzonder over de in Brussel antwoorden. Doo't slechte gedrag van Alle en van ~~dezelven~~ ^{den Dierg} wordt de leerling Keijerman meegedeelt. De voorzitter antwoordt, dat hij bedueldde leerlingen ernstig zal corrigeren.

Terwylgens onderwindt de heer Krull van de leerlingen de vrommen en Snijders buitengewoone stijfhoofdigheid en bepaald vaarop gerette pogingen tot het vernielen van ^{de} machines. Ook deze beide leerlingen zullen door den voorzitter onder handen genomen worden. Ter slotte wijzen de heeren Milcke, Hoffmann en Krull op 't ^{grijpe} rondelghe gedrag van den leerling Zoolstra der dagcursus. Veronderstelt wordt dat zijn gebrek aan lust en zijn bijzondere opvattingen te wijten zijn aan zijn riekelijk gestel en het daarmit voortsprijkend verruim. De voorzitter antwoordt dat hij den vader van Zoolstra zal voorhouden dat voortdoring van deren toestand

ten gevolge zal hebben, dat zijn roem niet
zal kunnen overgaan tot een volgende klasse
en indien dit niet helpt van de school afgl.
valud zal moeten worden.

Hierna leidt de voorzitter punt 2 van de
agenda in: toekenning rapportcijfers en
beraadt den heer v. Hattum hierover zijn
meening te willen zeggen, ~~aan~~ ^{aan} ~~geen~~ ^{geen} dient
veeljarige praktijk. De heer v. Hattum
antwoordt, dat hij het maandeeren van het
werk der leerlingen ^{op de onderwijzen} ~~naar~~ ^{naar} hoofdpunten
voordoen n.l. het vergelijken van den leer-
ling met zich zelf en ten tweede de verge-
lijking met zijn mede-leerlingen. H. v. dient
met beide factoren rekening gehouden te
worden, doch vooral behoort de beoordeeling
billijk en rechtvaardig te zijn tegenover de
klas.

De heeren Haskamp en Krugger spreken even-
welgens over de toekenning van rapportcijfers
aan die leerlingen, die kunnen afzienbaren
tijd hun examen moeten afleggen naar de
leerlingcommissie en die h. v. daarvoor nog
niet klaar zijn. De heer Krugger merkt op

dat dergelijke leerlingen onvoldende punten
moeten hebben. De heer Kuipers vindt dat
tusschen de leerlingcommissie en de school
hieromtrent een nauwe samenwerking dient
te bestaan en stelt voor dat aan de leerling-
commissie een lijst van rapportcijfers worde
gegronden. Hierop spreekt de heer volcke zijn
twijfel uit of de lijsten van de leerling com-
missie wel aansluiten met de lijsten op de
school. De heer Kuipers antwoordt hier op
dat er examen boekjes met examenvragen
bestaan, die op de school aanwendig dienen
te zijn. De heer Stokkink is bereid om
het verzamelen van examenvragen en het
behandelen daarvan met de leerlingen, die
daardoor geprikkeld zullen worden zelf
te vragen op te roepen. Na een woord
van lof over de bereijding en ijver van ~~de~~
directeur en leeraren gesproken te hebben
verlaat de heer Stokkink om kwart voor
4 de vergadering. Ten slotte wordt nog be-
paald dat de rapportcijfers zullen worden
begeerd naar 1-10 en daartusschen geen
halve cijfers zullen worden gelascht.

De voorzitter brengt daarop punt 3 der agenda
ter tafel: „de gang van het onderwijs”. Hij be-
gint met de vergadering mede te deelen dat
de gang van het onderwijs op de avondcursus
afd. lithografie en steendrukken nog niet is
dovols het behoort. Hij heeft reeds met de le-
raren leeraars, Waskamp en Sijten bespre-
kingen over dit onderwerp gehouden, waar-
aan een uitvoerig rapport met de gewenschte ver-
beteringen aan het bestuur der school zal
voorgelgd worden.

De heer volcke wijst daarop met nadruk op
het veelvuldig voorkomen van haastwerk naar
de vereeniging en de schade die het onderwijs
daardoor onderwindt. Dier haastwerk
moeten uitsluitend door de leeraars verricht
worden en daardoor worden de leerlingen
aanrichtelijk overgelaten. De heer Kuiper
antwoordt hierop dat dergelijk werk
dan buiten de school gedrukt moet wor-
den, zoodat de school zelf in staat is
dit werk als leerstof behoorlijk te pas-
sen. De heer Diepenbe stelt voor dat de
behoorden druktersfirma dan verplicht wordt

De heer v. Hattum wijst naar op de storing in
taalonderricht door de leerlingen, die geen
voldoende ontzag hebben. Enkel een dezer blijven
veel achter. Daarentegen zijn er ook leerlingen
die Hooger en Duits. onderricht hebben gevolgd
voor wie dat de stof te eenvoudig is.

De voorzitter stelt naar de achterlijken in een
klas onder te brengen en degenen die boven
het A.O. staan op die men maar huis te senden
en over deren een duimaandelijksch onder-
zoek in te stellen.

haar naam onder dit werk te drukken.

De voorzitter antwoordt de spreker dat
hij verwacht dat bedaeld haarkent spoedig
achter den rug zal zijn en de gang van het
onderricht zijn normaal verloop zal hebben.

~~De heer Volke en Knoll merken vervolgens
op, dat het papierrijt waarmee hij heen-
haaldelijk belast dat zij belast zijn met het
snijden van het door hen gedrukte werk en
hoe schadelijk op dit punt op 2. onderwijst.~~

~~Het schijnt den voorzitter een oplossing toe
bedacht te hebben te laten snijden door een
leeraar in zijn vrije uren en het snijwerk
wat in dien tijd absoluut niet kan afgehan-
deld worden op te dragen aan de bondgen.~~

Vervolgens wijst de heer Koppers op het berwaar
dat hij 1. halandags het 1^e en 2^e leerjaar te gelijk
leest; hij zou gaarne beide leerjaren gesplitst
zien.

De voorzitter antwoordt dat hij tot
dit doel de patroons der leerlingen uit het
2^e leerjaar zal aanschrijven om ze op een
andere dag te school te laten bezoeken.
Ombent punt 4 der agenda: „Roosterwijziging“
deelt de voorzitter mede, dat het aantal leer-

lingen van den Heer van Hattum te groot is en
de splitting der klassen noodzakelijk is. Om
deze splitting mogelijk te maken zou b.v. aan
het 3^e. en 4^e. leerjaar 's avonds taalonderwijs
moeten gegeven worden. Hierdoor zouden de
leerlingen uit deze leerjaren om 3¹/₄ uur maar
de werkplaats kunnen terugkeeren, wat geen
onbelangrijke tegemaetkoming zou zijn voor
hun werkgevers. Door deze verandering zouden
de leraren Knul en Kruijer na half vier
^{deze} ~~geen~~ leerlingen ^{met} meer hebben krijgen, waardoor
het onderwijs echter geen belangrijke schade
onderwindt.

~~ook de 6^e. klas tekent van Dinsdag ochtend
aan den Heer Kruijer dient megens het te
groot getal leerlingen gesplitst te worden.
De Dinsdag. ochtend wordt hier voor aange-
merkt.~~

Pervolgens spreekt de voorzitter over gevallen
van diefstal van gereedschappen en
lettermateriaal der school. Besloten wordt
in breede leeraar de gereedschappen in te laten
nemen en er een herkenningsteken in aan
te laten brengen.

Tot slot stelt de voorzitter nog de vraag of
de aanwezige leeraars reeds een keuze hebben
gemaakt voor de te benoemen plaatsvervangend
directeure. Daar deze benoeming tot de comp.
betreft van het dagelijksch bestuur behuurt
wordt beslaten het dagelijksch bestuur voor
te stellen ieder jaar een anderen leeraar
te benoemen te beginnen met de oudste in
leeftijd.

Te 5 uur n.m. sluit de voorzitter
de vergadering.

Amsterdam, 21 September '18

de voorzitter: de secretaris:

L. Romm

J. Rigter

Schoolvergadering
van
10 Juli 1919.

Om 8 1/4 n.m. opent de voorzitter
de vergadering. Aanwezig waren alle
leeraren en twee bestuursleden, de
heeren: Roelofs en Ponsleijn. De
notulen der vorige vergadering worden
na voorlezing goedgekeurd.

Ombrent punt 3 der agenda: het lesroos-
ten, deelt de voorzitter mee, de heeren
nog geen volledig lesrooster te kunnen
voorleggen, hetwelk mede in verband
met de verschillende verrichtingen, die
nog geschieden moeten, niet daerlijk
bleek. Hij stelde daarop de vraag
of ~~aan~~ de leeraren ook byzondere
mensen hadden opzichte van het
lesrooster, waanop de heer Vermeulen,
leeraar in de Ned. taal, vroeg of 't
niet mogelijk zou zijn om de 3 lesuren,
die hij thans op 3 verschillende ^{tijden} ~~tijden~~

~~de in de avondklas overnemende, een en ander
hetwelk ook den heer v. Hatten goed
schikt,
De voorridders ziet hierna geen bewaard.~~

heeft, samen te vatten op een middag.
De voorridders oppent hierbij het bewaard
dat de patroons met deze wijziging geen
genoege kunnen nemen, daar deze de
jongens naar school sturen op dagen, dat
ze niet best gemist kunnen worden.

~~De heer Vermeulen stelt dan voor om een
sede van twee halve jaren een rijt
leejaar in zijn geheel te laten
waardoor hij de beide groepen waartoe dit
betreft, achtereenvolgens op een middag
kan loopen. De heer v. Hatten zou dan
zijn groep op dien middag afsturen aan
den heer Vermeulen en in de plaats daarvan
vervolgens vraagt de heer Kuill of
de leerlingen uit het 4^e leerjaar nog
langer dan Augustus op de school
vullen blijven; hij zou zulks wel wens-
schelijk achten met het oog op enkele
nodigdrakelijke theorieën, die ze nog
ontvangen moeten.~~

De heeren Ponsleijer en Hoffmann ant-
woorden hierop, dat zij van meening
zijn, dat de leerlingen uit het 4^e jaar

wel tot December gehouden kunnen worden,
daar volgens de leerling-regeling in 't
typografisch bedrijf de examens
tweemaal per jaar n.l. met Paschen en
Kerstmis ^{afgenomen} gehouden worden.

De voorzitter besluit dan ook de cursus
voor 't 4^e leerjaar te laten loopen tot
einde December en stelt voor over te gaan
tot het volgende punt der agenda:

Hierop verzoekt de heer Borskeijv den
voorzitter's punt 6 der agenda eerst te
behandelen, betreffende den dagcur-
sus voor de typografie en Bindery,
hetwelk zijn bijzonder belangstelling
heeft; na behandeling van dit punt
menscht hij de vergadering te verlaten
om nog een andere belangrijke verga-
dering bij te wonen.

De voorzitter vraagt dan allen meening
over het plan om de leerlingen in 't
het typografisch ~~bedrijf~~ en Bindery-
bedrijf, niet direct van de lagere
school naar de werkplaats te ^{laten gaan} ~~sturen~~
doch ~~te~~ eerst een jaar op de ~~stet~~.

Grafische School te nemen. Hij zet uit.
een hoe 't arbeiderskind tot nu toe veel
te vroeg op de werkplaats belandt en
wemelt door deze maatregel een betere
heilzame overgang te vormen tusschen
de lagere school en de praktijk, die in
leerling en praktijk niet anders dan ten
voordeel kan strekken.

De heer Kullofs vraagt hierop 't woord.
Hij merkt op hoe dit plan veel overeen-
komst heeft met de plannen die reeds
opgeworpen zijn voor de oprichting van
een dagwoner voor leerlingen in het litho-
grafisch bedrijf en meent hierrande
mekeer punt 5 der agenda, dat de
laatste plannen behelst, te kunnen be-
handelen. Hij stelt bedaalde grafische
branches allen op één lijn en betoogt
dan hoe 't ontwikkelingspeil der jongere
generatie omhoog graad moet worden,
hoe dit het grafisch bedrijf hier te lande
niet anders dan ten goede komen kan om
met succes te kunnen concurreeren op
de wereldmarkt.

die hij wel wenschte, dat de arbeidswet
in haar artikelen op zou nemen.

De voorzitter antwoordt den spreker
hierop, dat indien de wet vooropleiding
voorschrijft de ouders der leerlingen dan
ook de betrekkelijk hooge aanslag sommen
hunnen kinderen houden moeten missen.

~~Wat betreft de bewaaren die een voorop-
leiding naar Amsterdam alleen geldt
deelt de voorzitter mede, dat zijn of meer
reeds aangenomen te hebben hoe andere
gemeenten reeds pogingen in 't werk
stelt. Amsterdam in zijn vakopleiding
te volgen. Hij acht 't dus in 't belang
van bedrijf en leeding de proef op de
som te nemen en stelt daarom voor
zich met de betrokken vakorganisati-
eere plannen aan het bestuur der
school voor te leggen, die zich dan
daaromheen met de betrokken vak-
organisatie kunnen verstaan, hiermede
tevens de meening van den heer Ponstein
verisepende, dat der organisatie een
vlieg zou afgevangen worden.~~

De heer Raelofs spreekt dan over de
houding van de rectoraten in 't lithogra-
fisch bedrijf. Dese zijn wel geneigd een
breefmaal leerlingen tot het val toe te
laten, die hun vooropleiding op de A.G.S.
genieten, doch wenschen de leerlingen
die op 't huidige oogenblik onder con-
tractvoorwaarden verkeeren niet in
die voordelen te laten deelen. Hij ver-
klaart dat de organisatie hiermede
niet gelyken zal nemen en reukelyk
zal opkomen naar de rechten van laatst
bedoelde leerlingen.

Daar van het oprichten van een dag-
cursus in 't lithografisch bedrijf van
den aanvang der nieuwe cursus wel
geen sprake zal zijn stelt de voorzitter
voor om door te gaan als het vorige
jaar, doch nu 4 in plaats van 5 avon-
den per week. Hiendoor zal de Ho les
in Kunstgeschiedenis naar ~~Stedendruk~~
~~te~~ vervallen, daar de praktijk in
geen geval onder dese inkringing mag
lijden.

De heer Kaelops informeert vervolgens
op ^{aan} de afdeling Chemigrafie ook wel eens
gedacht wordt; volgens zijn meening is
deze afdeling slecht bediend.

De voorzitter antwoordt dat op de begroo-
ting 1920 reeds een copieer-inrichting
voorkomt. De heer Dallmeyer wijst ^{er} op
hoe praktisch het zou zijn indien er
ook een fotografie ingericht zou worden,
doch de voorzitter merkt op dat gebrek
aan ruimte dit onmogelijk maakt.

Hierna wordt tot punt 4 der agenda
overgegaan (de a.s. avondcursussen).

Voor de afdeling Chemigrafie stelt de
voorzitter voor door te gaan als in het vorige
jaar. Twee avonden worden bestemd voor
de oude en twee voor de nieuwe leerlingen.

De voorzitter wijst er voorts op hoe de
heer Bekaeft thans meer is aangekomen
op het onderwijs op Zaterdagmiddag en
stelt den heer Dallmeyer de vraag of
hij bereid is met den heer Bekaeft eens
aan te wisselen. De heer Dallmeyer is
~~bereid om de aarrang met bereid in p.m.~~

cipe tegen, onderwijst op zaterdagmiddag
ook, verklaart en en ander met met den
heer Bekant onderling te zullen regelen.

Voorts deelt de voorzitter een nieuwe
regeling mede betreffende ^{het} avond ^{onderwijs} ^{curcus}
voor ketters en drukkers. Dit zal ge-
splitst worden in drie gedeelten n.l.:

een 1° leerjaar voor ketters en drukkers
die den leeftijd van 18 jaar bereikt
hebben en ~~geen~~ gediplomeerd
zijn;

een 2° leerjaar voor opleiding tot leer-
meester-gereel en

een 3° leerjaar voor de opleiding tot
meesterknecht of bedrijfsleider.

De verdeeling der leerjaren is als volgt:

~~voor de eerste; de leerlingen van het vorige jaar zullen een
nieuw glorie normen, die wordt toe-
gevoerd aan de heer Kull en Polcke.
Daar ^{Het} plan bestaat om met leermeesters-
gereel en meesterknecht, die als noodzak-
zaam worden in de praktijk ^{zijn}
tot de overname toe te laten; ^{den} ^{zouden}
~~het~~ als aanvulling kunnen dienen, indien~~

~~De vervolgeklassen met voldoende knaakt
voorzien.~~

~~De vacuue leerlingen zullen der heer
Steuker met worden bevestigd.~~

De verdeling der leerlingen zal overigens
intern geregeld worden.

De heer Küppers ^{maakt} of een dergelijke regeling
ook voor kinderen is getroffen, waarop
de voorzitter mededeelt ^{dat hij} met een cursus
voor meesterknechts in deze branche
denkt op te richten. Alvorens deze
zaken tot bedaeften cursus toegeleken
worden, dient hij eerst proeven van
betrouwbaarheid af te leggen. De interne
regeling van deren cursus wordt de heeren
Küppers en Vermeulen opgedragen.
De voorzitter behandelt daarna den
duur van den ad. avondcursussen en
verklaart zich voor een gelijktijdig em-
digen van alle ~~branches~~ cursussen, met

curseus van de afd. typografie 7 maanden
die van de afd. Chemigrafie 7 maanden
~~die van de afd. Lithografie 10 maanden~~
duren.

het oog op het houden van een tentoon-
stelling van alle branches tegelijk.
Hij stelt voor de curseusen 7 maanden te
laten duren, ~~tot het einde maart~~. De
heer Hofman adviseert ~~ten einde April~~
~~maanden~~, daaronder de maand April 14
dagen vacantie vallen. De heer Hofkamp
verklaart geen maand van den avond-
curseus te kunnen missen, daar zijn leere-
lingen anders te weinig leerstof ontrangen
zullen en wenscht een duur van 10 maan-
den te handhaven.

~~De heer Kruhl en de heer adviseeren een
curseus van 9 maanden voor drukkens.~~
De voorzitter verklaart zich te schikken
naar de noodzakelijkheid en besluit:
In punt 7 deelt de voorzitter de aan-
merkingen de ^{volgende} plannen der verbouwing mee:
de steendrukkerij wordt uitgebreid met
het lokaal der lithografie; de tusschen-
muur wordt verbouwd.

De lithografie verhuist naar Rolden,
die daarvoor ingericht zal worden en
waar tevens een gedeelte afgesluit zal

worden voor copieus inrichting.

De kamers van het rechtskundig bureau
kullen ingebracht worden tot theorie-
lokalen en rekenzaal voor den heer
elkoo. De rekenzaal achter de
kinderrij zal gebruikt worden tot uit-
breiding van de kinderrij, ^{waar} de leers plaats
zal open gehouden worden voor een "let-
machine.

Een luchtbrug zal de communicatie
vormen tusschen de oude en nieuwe
lokalen. ~~De verbinding tusschen lithogra-
fie en steendrukkerij zal onderhouden
worden door een lift~~

~~De heer v. Hartem wijst daarna op
den staat van verval waarin de
schoolbanken verkeeren, waarop de
naar het ambassant te de laten talen
schilderen en lakken.~~

Bij de vraag spreekt de heer v.
Hartem over de onbegrensde taalwijze
van leerlingen. Hij wijst er op hoe storend
dit werkt op den gang van het onderwijs.
Het is den leeraar in sommige gevallen

onmogelijk den later gekomen leerling
bij te weeten en in 't bijzonder vrees hij dat
daardoor de reputatie der school gvaan
loopt. Hij vermeent dit berwaar te kunnen
voorkomen door bepaalde inschrijvings-daten
vast te stellen. De heer Raclaps
licht hierop toe hoe in de Grafische
vakken reeds bepaalde data tot toe-
lating in het beduijft worden voorbereid
nl. Januari, April, Juli en October
waaronder de voorzitter besluit zich bij de
invoering derer data te willen aanpassen.
De heer van Hatten informeert vervolgens
of het niet mogelijk is in vooronderzoek te
houden over retere leerlingen, opdat daar,
door enkele schadelijke elementen van
de schoolverwijding blijven. Hij mijsst
hierbij op leerlingen als: Goulsmit,
Vermeulen en Kottkamp, die meer
kwaad dan goed gedaan hebben. De
voorzitter riet in een vooronderzoek te
dwaan doch, doch draagt de leeraren
op soortgelijke gevallen in onderling
overleg te behandelen, nemende dergelijke

jongelui' tijdig van de school te doen
verwijderen!

Tot slot worden vermoedens uitgespro-
ken over onanie bij sommige leerlingen.
De voorzitter raadt de leeraren aan
elkander van hun vermoedens op de
hoogte te houden en de betrokken indi-
viduen nauwlettend gade te slaan.
De voorzitter sluit om half twaalf
de vergadering.

Amsterdam 10 Juli 1809.

de voorzitter:
L. Ronner

de secretaris:

J. Kijker

Schoolvergadering
van

24 December 1919 in
Café "de Kroon" Rembrandtsplein.

Om kwart over tien 's morgens
opent de voorzitter de vergadering onder
mededeeling, dat de notulen der vorige
vergadering niet voorgelezen zullen worden
omdat op deze vergadering geen bestuurs-
leden zijn genoodigd. Aanwezig waren
alle leeraren bij het dag. onderwijs, de
leeraren in de Ned. taal en de heer Haf-
kamp; afwezig megens ziekte was de heer
Carne.

De voorzitter doet zijn leedeling uitens over
punt een der agendarij, de speciale cursussen.
Hij heeft hier bijzonder oog op den
Cursus voor monotype. tiksters, welke
cursus 't onderwijs van de gewone "Rt."-
voorschriften houden behelven. Om zich
van voldoende deelname aan deze cursus
te verzekeren zou hij dan adressen vragen

aan de mono. type, met tegenwoordiging van 9°
plaatske mono. types en aan die adressen
cursisten werden. Hij had zich voorgesteld
dat deze cursussen in de komende maanden
zouden gegeven worden t. v. één avond per
week.

~~De voorzitter~~ ^{of besloten wordt} op dit voorstel niet direct in
te gaan; vooral wordt te waag gemaakt
tegen 't geven van onderwijs in den Romein.
De voorzitter besluit dan ook later op dit
voorstel terug te komen en dan een of
ander in overleg met de leeraars. zettens
trachten op te lossen.

Hiervolgens bespreekt hij een speciale cursus
voor drukkers, die om verschillende redenen
geen belang hebben bij 't volgen van de gewone
cursussen. Bedaalde cursussen zouden gelyk
worden aan speciale onderdeelen van het
drukkerstrak vooral: inlegapparaten,
treestel, methoden, enz.

Na bespreking van de moeilijkheden hieraan
verbonden wordt voorgesteld dit punt uit
te stellen tot later, als misschien een 4°
~~ditte~~ leeraar. drukker de leiding hiervan

opricht kan nemen.

Voorts spreekt de voorzitter over een verzoek van eenige dames, die de school zouden willen bezochten om te leeren hun eigen kinderen in te binden. De heer Kuipers valt voor dit voorstel wel iets als 't zou kunnen schikken tot grootere bekendheid en als 't ware een soort reclame voor onze school. Hij spreekt ook over de opleiding in 't boekbinden op de Gabriel Abtusschool en is van meening dat indien onze school voor ^{dames} des te meer werd opengesteld, 't aantal dagleerlingen zou stijgen.

De voorzitter is tegen ongelijke concurrentie en stelt ook dit voorstel voorloopig uit. Hij behandelt vervolgens punt: schriftelijke cursussen. De voorzitter der Typografisch Bond, de heer 't Wal, heeft n.l. met den heer Kommer een onderhand gehad over ~~dit onderwerp~~ 't met van correspondentie-
onderwijs voor vaklieden ^{die} te nemen van de centra wonen om deugdelijk vakonderwijs te volgen.
Nattat de heer Hofmann en Aarden

hun twijfel hebben uitgesproken over 't wel-
slaght derer cursussen en de voorstellen daer-
tegen zijn goede verwachtingen tegenover
Melt, vraagt de heer Hafkamp 't woord
en betwijfelt of voor 't geven van al derg-
lijke cursussen de tijd wel rijp is voor
de leeraren. Hij wijst er op hoe allen
op 't oogenblik al meer als bezig zijn met
hun tegenwoordige taak, en stelt voor
aan bedoelde specialisatie eerst te be-
ginnen als een en ander wat meer bezon-
ken is. Met de instemming met deze
woorden door alle leeraren meent de
voorzitter voldoende de stemming der le-
ren over dit onderwerp te kennen en besluit
voorloopig deze voorstellen te laten rusten.
Helmia brengt de voorzitter 't punt dagcu-
sus lith. bedrijf ter tafel, dat R. v. Gallean
der mededeeling behoeft te zijn van de op-
richting derer dagcursus. De heer Rigter
vraagt of aan deze opleiding ook onder-
wijf in de Ned. taal verbonden is, waarna
de voorzitter het met er van bepleit.
Helmia volgt 't punt: "Paedagogische

besprekingen.

Spreeker leidt dit onderwerp in door mede te deelen, dat enkele heeren geklaagd hadden, dat op de school niet streng genoeg opgehouden werd. Hij waarschuwt voor de strenge tucht op een school als deze, waar de leerlingen niet van één geestelijke richting zijn, doch integendeel ~~zijn~~ ^{zijn} de meest uiteenlopende politieke zoowel als geestelijke richtingen zijn bestaan.

De heer Küppers dwingt aan op meerdere algemeene maatregelen van orde o.a. het rooken in de school. Ter antwoord hierop besluit de voorzitter de algemeene bepalingen van orde, zooals die in 't reglement van de school voorkomen, te laten drukken en ophangen in de school op verschillende plaatsen. Naar aanleiding van 't woord reglement wijst de heer Aarden op 't feit dat de nieuw aangestelde leeraren nog geen reglement hebben ontvangen, waarop de voorzitter bevestigt hierin zoo spoedig mogelijk te voorzien.

De heer v. Hallen stelt daarna voor om

geramenlijk zooveel mogelijk te groote
ruimtegeleid, die hij 't verwijzen naar
klassen of overnemen van klassen lieger
te gaan. Als hij echter 't gedrag van de
leerlingen die hetleden jaar voor 't eerst op
school kwamen vergelijkte met hun tegen-
woordig opheiden, dan riet hij daarin veel
verbetering; hij maant des naar tot geduld
en goeddelijkheid.

De voorzitter waarschuwt enkele leraren,
die te dikwijls leerlingen weg willen sturen
voor ontvolking van de school, daar de
patroons der leerlingen hiermede dikwijls
gebaat zijn en ook de leerlingen zelf 'n
hekel aan de school krijgen.

Ook verwijderden uit 't lokaal keurt hij ten
eerste af omdat hi dan geen controle
meer over den leerling kan uitgeveerd
worden. De heer Krull, wijst tevens op 't
gevaar voor de gezondheid van de jongens
die op de rookruge, koude gangen worden
gezet. De heer Vermeulen, de leeraar-
personeelgelden wijst vervolgens op 't nadeelig
gevolg dat het ~~was~~ voortdurend wegsturen

van een leering kan hebben. Hij wijst op
den knaap Romijns, die door voortdurend
wegsterven uit de klas, door zijn vader van
school wordt genomen om in de praktijk te
gaan.

De voorzitter geeft den voorkeur aan schrift-
telijk strafwerk of schooldlijven bij over-
tredingen. Als strafwerk van de leekenleer-
aren geeft hij aan b.v. 't overschrijven van
de algemeene bepalingen van orde, waarvan
heer de heer sigter bevestiging opkomt.

Op de vraag van den heer v. Hattem wie
bepaalt of een lastig element van de
school vernijdend moet worden, antwoordt
de voorzitter dat hierin 't bestuur gekend
moet worden.

De heer Kuipers wijst op 't te laat komen
van enkele leerlingen. De voorzitter vraagt
opzeker van deze leerlingen, dan zullen aan hun
patrons briefkaarten gestuurd worden,
waarin hij een krachtig werkend middel
ziet.

De hulleeraar Kermulen wijst daarna
op de ongeregelde deelname aan de taal.

lessen, waarop ook de andere leeraren
uit komen over het ~~zelfde~~ suvel, dat
de verschillende mutaties van leerlingen
hun niet bereiken en zij daartoe dik,
wijls in ~~het~~ onrekenbaar verkeer.

De heer Kijper stelt dan ook voor op en
niet in haast systeem ingericht kon kunn
nen worden van de leerlingen, waarop
alle mutaties voorkomen, welke kaarten
dan handgestuurd moesten worden en
voor gezien geteekend door de beproefde leeraren. De heer
v. Hatten stelt voor in schrift ^{waarin} ~~met~~ alle
mededeelingen over leerlingen in voorkomen
der vraag van de leeraren, op in vaste
plaats te deponeren b. v. bij den prochie
hetwelk de voorzitter besluit aan te
leggen.

Omkent de orde op de kapper en gangen
stelt de voorzitter voor, dat hij uitsluiting
van klassen zoveel mogelijk twee
leeraren aannemig zijn. Bij't kunninkomen
der leerlingen behoort er een leeraar op
de gang te surveilleren. In de naam
die zal de voorzitter een rooster ontwerpen

waardoor deze denken geregeld worden.

Bij de rondraag deelt de heer volcke mede dat hem her voer is gekomen dat 't Bestuur der Ambachtschool Timorplein Res onbe-
vreegde vakleeraren in salaris gelijk heeft
gesteld met de bevoegden en dringt er
bij den voorzitter op aan ons Bestuur hier-
van in kennis te stellen en tot navolging
aan te sporen, te meer omdat in de grafische
vakken geen gevraagdheden bestaan.

De voorzitter raadt echter den heer volcke
aan dit geval grondig te onderzoeken
welke de kenleggeden geweest kunnen
zijn tot deze maatregel.

De heer Kermeulen, de leeraar kneden deelt
mede dat van den leerling Kol een wakh-
kiel ontreedt is en vraagt of de school
dere niet kan vergoeden, aangeren dere
leerling uit in arbeiders gema voorkomt.

De voorzitter besluit dere kiel te vergoeden.
Dan vraagt de heer v. Hatten of er een
regeling bestaat bij verwanging van bij-
dracht en wordt de verwanger worden
de uren, die de verwanger buiten zijn

werktijd aan de school, les geeft betaalt.
De voorzitter antwoordt dat van een der-
gelijke regeling geen sprake is, doch
dat 't Bestuur voorstellen een zoodanige
regeling op te maken in 't reglement.
Afvolgens sluit de voorzitter de ver-
gadering om half drie 'smiddags.

Amsterdam, 24 Dec. 1919

de voorzitter:

de Secretaris

J. Ligter

Schoolvergadering
van
12 Mei 1920

Om 8¹⁴ opent de voorzitter de vergadering. Alle leeraars waren aanwezig, uitgezonderd de heer v. Abouk met kermisging. Van de bestuursleden verontschuldigde zich schriftelijk de heeren Duwaer, Schrakel en Vonsteyn. De notulen worden na voorlezing goedgekeurd.

De voorzitter deelt dan de plannen ~~mede~~ voor den nieuwen cursus mede. De verrijking die toevan de kinderij wordt gebouwd zal bevatten een lokaal voor de Chemigrafie, een voor een monotype- en een voor een typotype-machine en een leeraarskamer. De oude Chemigrafie wordt dan ingericht voor derde drukkerij. De rekenraal van den heer v. Abouk (lokaal C) wordt veranderd in een derde zetterij en het gedeelte voor de lithografie op dezelfde wijze als dit lokaal verduimend tot een rekenraal voor den heer v. Abouk.

In punt 4 wordt vervolgd de mensche-
heid van den derden leeraar teekenen lespro-
ven. De heer Rigter wijst ~~er~~ op ^{het} de byzondere
aard van het teekenonderwijs aan de ch. g. s.
het ontwerpen en samenstellen van een geheel
nieuw teekenen noodzakelijk maakte.

<sup>in hunne
tijd</sup> Het mede bracht, dat de leeraars- teekenen
zelf de leerstof moesten ontwerpen en uit-
voeren in een of andere techniek. Het
steeds aangroeiende aantal leerlingen en
het daarmee gepaard gaande formieren
van nieuwe klassen, vermeerderde het
aantal lesuren van de teekenleeraars,
inrunderheid van den heer Rigter, die
^{vanaf} ~~aan~~ januari 1870 nog slechts drie uren
uren op de 36 lesuren per week overhield.
Hij wijst er op hoe in deze drie uren de
lessen in kunstgeschiedenis, anatomie,
vaktheorie en projectieles voorbereid
moeten worden, de schriften der leerlingen
gecorrigeerd en meer dergelijke bezigheden
die tot de plichten van een teekenleeraar
behooren.

In de voortgang van het maken der leerstof

is dan ook noodzakelijk gestuurd, dat de
leeraren de leerlingen niet meer bij kunnen
houden.

In het feit dat het gereedmaken ^{de leerstof,} nog jaren
zal vorderen en dat in die jaren het
aantal leerlingen door de steeds grootte
uitbreiding der school aanmerkelijk zal
toenemen, ^{meent} ~~ziet~~ de heer Rigter dan ook
voldoende redenen te zien die het aan-
stellen van een derden leeraar-beekenen
motiveren.

De voorzitter antwoordt hier op het aanspelen
van een derden leeraar-beekenen aan het
bestuur voor te stellen ~~en te verdedigen~~
Punt 5. Cursus voor leerlingen in het litho-
grafisch bedrijf.

De voorzitter deelt hierover mede, dat het
in zijn beooging ligt om gedaechde leer-
lingen gedurende de eerste twee leer-
jaren van hun leeftijd op de ^{gedeelte van de} ~~dag~~ school
te kunnen krijgen. Gedurende hun verdere
leeftijd kunnen zij dan de avondcursus
bezoeken. Door dese maatregel zou een
aantal jonge leerlingen van den hegr.

woedigen avondcursus overgebracht worden
naar den gedeeltelijken dagcursus en
daardoor een aparte avondcursus voor
volwassenen ^{kunnen} worden opgericht.

De heer Hafkamp dringt aan op een stipte
invoering van dit plan en dus geen jongere
leelingen toe te laten tot den avondcursus.
De voorzitter vrees dat een reeks van
leelingen en raad een elastisch optreden
aan. De heer Gosman wijst dan op de
gereserveerde houding der steendrukkers,
pakhuis den sprake van gedeeltelijk
dagonderwijs op de S.G.S. en informeert
welken drang hierop uitgaafend kan
worden. Een zeer levendige discussie
ontstaat hierover. De heer Knell is voor
propaganda van het schoolonderwijs bij
de gezellen. De heer van Gemen vindt dat
de werkgevers meer bewent moeten worden.
De heer Hofmann stelt voor een propagan-
dist te benoemen. De heer Wolke bepleit
artikelen in de organen.
De voorzitter bespreekt dan zijn plan om aan
de steendrukkers-pakhuis een instellenbiljet

te bezoeken even als zulks het geval is
met de leerlingen in het lithografisch be-
drijf. Bedeelde leerlingen zullen dan
twee avonden praktisch en twee avonden
theoretisch onderwijs ontvangen.

Bij de komst deelt de voorzitter mede
dat de jaarlijkse tentoonstelling gehouden
zal worden op 26, 27 en 28 elcbr. a.s.
's avonds van 7-9. De behoorlijke leeraars
worden verzocht om op den 26 elcbr. 's mor-
gens om 9 uur aanwezig te zijn om onder
leiding van den heer E. Kuiper de ten-
toonstelling in te richten.

De heer Gosman vraagt of de leeraars
die niet overdag aan de school zijn ver-
houden ook op dien ^{den 26 elcbr.} dag aanwezig moeten
zijn. De voorzitter antwoordt daarop
dat indien zulks door den behoorlijke
leeraar noodig geacht wordt, de school
het gemaakte verzuim zal vergoeden.

Gedurende de tentoonstelling zullen de
leeraars elkaar volgens een rooster aflossen.
Tervolgens worden er besprekingen gehouden
over het taekennen van prijzen door het handelen

's middags
van 2-4
uur an

van een medstrijd. Over 't algemeen vinden
de heeren de beoordeeling van het ingezonden
werk geen juiste maatstaf ^{aanzeft om} ~~voor~~ de be-
kwaamheid van den maker te beoordeelen.
Bij zijn lezingen die alleen komen als er
medstrijd. werkschillen gemaakt worden
worden. De heer Hofmann stelt voor
om dan alleen de vrouwe bezoeken mede
te laten dinglen en een prijs te stellen van
5 of 6 verruimen. De heer Krull ^{stelt} ~~te~~ voor
het ~~vervallen van~~ ^{med.} den strijd ~~er~~ ~~stelt~~
te laten vervallen en alleen getrouwd
bezoek te beloonen.

De voorzitter vraagt naar aanleiding hiervan
stemming over deze beide voorstellen n.l.
1°: belooning van getrouwd bezoek
2°: medstrijd ^{alleen} voor getrouwe bezoekers.

Uitslag

blanco: de heer D. Smit

voorstel 1.

voorstel 2.

Vermeulen G.J. Carme

Gosman

valche

Tiek

Stuteknuel

Aarden

V. Hattum

Kippers

Hafkamp

Hofmann

Vermeulen Nij.

Krull

Dallmeyer

Wiegman

Rigler

S. Kommer

Daar het eerste voorstel de meeste stemmen
verwint zal de voorzitter dit aan het bestuur
voorleggen.

De heer Steutenmel vraagt voorts of de
maand April niet van den avondcursus
afgenomen kan worden, in 't belang van
den leeraar zoo wel als van den leerling.
Daar de heer Steutenmel door meerdere
leeraren heilich gesteund wordt stelt de
voorzitter voor om een stemming te houden
~~en~~ onder de beproefden leeraren of de
avondcursus des dan met dezer maanden
zal duren. Hiertegen kwamen echter ver-
schillende stemmen op, daar 't hier een
kenning van een maand avondsalaris
geldt, ^{die} dat onder de huidige omstandig-
heden niet gemist kan worden. Besloten
wordt dan ook de stemming niet door te
laten gaan en de duur der avondcursus
zoolang ongewijzigd te laten tot een sa-
larisverhoging vermindering van lesuren
beleaat.

De heer volcke vraagt hierop den voorzitter
of deze reeds nadere inlichtingen kan ver-

shellen over de salarisverhoging, die aan ^{van f. 400-}
de leeraren beloofd is en bij suppletieve
begrooting van 1920 aan het ministerie
van onderwijs is voorgelegd.

De voorzitter antwoord hierop dat ~~door~~
~~de minister~~ eerst kort geleden de goed-
keuring ^{van den minister op de} begrooting 1919 is goedgekeurd afgekomen
en dat de ~~suppletieve~~ ^{suppletieve} begrooting 1919
nog niet is goed gekend. ^{van de} De suppletieve be-
grooting 1920 ^{nalt} dus nog niets te zeggen
in de gemeente Amsterdam wcht zich
gewoonlijk met het voteeren van deze begrootingen
geheel naar de regeling.

De heer Haskamp stelt vervolgens voor
om den avonden van leerlingen in het
lithografisch bedruij van 10 op 125
maanden te brengen. Vull is hij van
meening, dat de leerlingen deze inkrim-
ping niet in 't belang der leerlingen is
doch uitelukkig 't belang der leeraren
beoog wat betreft hun praktische ont-
wikkeling, doch vindt het niet nood.
Zakelijk van de gezondheid van de
zowel als van de leeraren.

De voorzitter zal ook deze wijziging aan
het bestuur voorleggen.

De heer Dallmeijer verklaart echter dat
in de afdeling chemigrapie een dergelijke
inbrenging niet mogelijk is. Met veel
moeite krijgt hij een kleurenwerk in
10 maanden klaar. De voorzitter stelt
daarop voor dit onderwerp nog nader
met de betrokken lehraren te bespreken.
Dan vraagt de heer Carre of de taal-
lehraren in aanmerking komen voor de
septuanaans salaris. De voorzitter ant-
woordt dat hij nog steeds op de lijst
wacht, ~~waarop~~

Ten slotte stelt de heer v. Hattem voor
den heer v. Steenk van uit deze vergade-
ring te feliciteeren met de vermelding
van zijn gesin, welke attentie de voor-
zitter gaarne zal uitvoeren.

Om half twaalf wordt de vergadering afgesloten
Amsterdam, 17 Februari 1870

de voorzitter:
L. Romm

de secretaris

J. Kijter
R. P.

Schoolvergadering

van

16 Juli 1920

Om 8^{1/4} opent de voorzitter de vergadering. Alle leeraren waren aanwezig, alsmede het bestuurslid de heer Ponsteijn. De notulen worden na voorlezing goedgekeurd. Op verzoek van den heer Ponsteijn wordt punt 5 der agenda (onbetaalde dienst voor de leerling-commissie) eerst behandeld, omdat hij na aphasandeling hiervan nog een andere vergadering wenschte bij te wonen.

De voorzitter licht hierop dit punt nader toe. Hij zet uiteen hoe de leeraren in het vak waarin gesamenigd werd hun vrije zaterdagmiddag voor dit examen opofferd hadden en bovendien geheel door de examen-commissie en de examinatoren in beslag werden genomen, omdat

deren niet met de machines en de
plaats van het benodigde materiaal
bekend waren. Hieruit was een be-
spreking met genoemde lehraren ge-
volgd om deren tijd in den vervolge
betaald te krijgen.

De heer Krull zet hierop nog nader
uiteen, hoe hij met alleen den heelen
middag tot kwart over sessen als
een aandrager had moeten werken,
doch ^{hij} ~~de~~ ^{hij} ~~de~~ vule sommel van
de examinanten had moeten redderen.
De heer Volcke steunt hem hierin en
deelt als zijn besluit mee, dat al
zou de tijd betaald worden, hij geen
ruile haal wenst op te ruimen.

De heer Ponsteijn vraagt hierop
het woord. Hij vrees dat de leerling
commissie niet bereid zal zijn om
de tijd, door de lehraren aan het exa-
men besteed, te vergoeden, daar alle
arbeid in deze instelling om niet
wordt gegeven. Anders echter is het
het gebruik van de school. Het

Bestuur zou hier voor betaling kunnen
vorderen, evenals de drukkerspatrons
dit doen voor het gebruik van hun
drukkerij door ~~hem~~ de leerling. com-
missie. Met deze gelden zou de
tijd der leeraren vergoed kunnen
worden. Overigens is het zijn meening
dat de leerling. commissie gewaars-
maakt worden op het in ruile staat
achterlaten van de schoollokalen
opdat herhaling van deze toestanden
voorkomen worden.

De voorzitter besluit het geschied in
den geest van het voorstel van den
heer Pomsteijn op te lossen, waarop
de heer Pomsteijn de vergadering ver-
laat.

Punt 3. Mededeelingen over den nieuwen
Cursus.

De voorzitter deelt hierover mede, dat
door de uitsluiting de nieuwe theorie-
lokalen nog niet afgewerkt ^{zijn} en roept
daarom de inschikkelijkheid van de
leeraren in om in deel minder prettig

omgeving les te geven. Door gebrek aan
lokaliteiten zal ook de 4^e klas netterij
gebruik moeten maken van meerdere
lokalen, om plaats te maken voor andere
klassen. Dan werd op de vorige school-
vergadering medegedeeld dat de net-
machine-cursus na de vakantie geopend
zou worden. Ook dit plan is door de uit-
sluiting onmogelijk geworden. Ook deelt
de voorzitter een voorstel aan de firma
Minkler Fallet mede om tegen geredu-
ceerde prijs een nieuwe ^{lijp} ~~lijp~~ ^{lijp} en
twee oude zetmachines aan de school
te leveren. Vervolgens zal de Chemi-
grafie zaterdag gebruikt worden voor
beektraal van den derde leerjaar
teekenen. Voorts deelt de voorzitter ~~ook~~
~~te~~ omkrent den gedeeltelijken dagcursus
in het lithografisch bedrijf mede, dat
de firma van Keer reeds de in teeken-
lijstjes geteeld had ^{terug} ~~terug~~ ^{terug}
waarmede dus het eerste succes te boeken
wel voor desen op te merken is.
Van het leerplan ^{van} den a. s. cursus

Kan nog weinig medegedeeld worden.
Het geldt als grondprincipe, dat de
meeste theorie in 't eerste leerjaar gegeven,
zal worden; dat deze in 't tweede leerjaar
meer beperkt zal worden en in 't derde
leerjaar practijk. en theorie zo veel moge-
lijk samen zullen vallen. De donderdag-
middag wordt bestemd voor theorie en
Med. taal, terwijl. Vrijdags den geheelen
dag wordt geleekend, zodat de practijk
zalen op ^{die} dagen vrij zijn.

Hierna komt punt 4 aan de orde:
de extra-betaling van den zaterdag-
middag cursus.

De voorzitter leit uiteen het opstellen van
dezen cursus verband houdt met het
verslaek van enkele dames, die het boek
kinderen wilden leeren en leeren waar
aanleiding van een voorstel van een
dame om kinderen beneden de twaalf
jaar aangenaam bezig te houden met
kinderrijmwerk. Het voorstel werd
echter op een bestuursvergadering niet
goedgekeurd; in de eerste plaats omdat

het Bestuur het personeel der school niet belasten wilde met zaterdagmiddag-
arbeid en in de tweede plaats om het
dilettantisme in het kinderrijvak tegen
te gaan, waarbij nog komt dat het
reglement een leeftijdsgrens van 12 jaar
aangeeft.

Naar aanleiding van dit punt vraagt
de heer volcke of 't niet mogelijk zou
zijn, dat de heeren die belast zijn met
de opleiding van den boekhandel
extra betaald werden, ^{de aard van} daar dese op-
leiding bijzondere eischen stelt aan
den onderwijzer, waarop de voorzitter
antwoord het Bestuur te zullen voor-
stellen, dese euren als een speciale
te willen beschouwen.

Punt 6 (de theorie-lessen) komt dan ter
tafel. Een zeer levendige discussie ont-

Spint zich hierop De heer wiegmans protesteerde tegen
het te v. onnatuurlijk groot aantal
theorie-wen. Hij dringt met klem er
op aan dit aantal sterk te bekorten
en deze wen te benutten voor praktisch

De praktijk is zijn inzien toch de hoofd-
zaak en hij vreest dan ook de ~~leerlingen~~^{voor}
bvoaldat de praktische ervaring der leer-
lingen. De voorzitter waarschuwt den
spreker het groote nut der theorieën niet
te onderschatten. Hij noemt theorie de
klassicale behandeling van de prakti-
sche moeilijkheden. Bij ervaring weet
hij hoe nutteerd het is hierbij overijde
te werk te gaan. Hierbij komt nog dat
de school, als onderwijs-instituut het
"hoe en waarom" aan de leerlingen dient
te geven en de tijd, die daaraan besteed
wordt, is niet minder nuttig ^{is} besteed dan
die aan praktijk. Hij raadt ten slotte
den heer Wiegman hierin niet te snel
te vandeelen.

Ook de heer Aanden spreekt over den
korten tijd, die er overblijft voor de
zuivere praktijk. Hij noemt cijfers, v. a.
17 maanden praktijk voor de zettens van
den dagewors. Hij vreest om in dien
tijd den leering de noodige vastheid bij
te brengen om als 2^e klassen te kunnen

keer handen uit dan nog zijn vrees naar de
mijne praktische ervaring der leerlingen. be-
spijding, die in drie jaren meerdere vakken
eten leeren. De voorzitter antwoordt, dat
hij deze leerlingen niet zozeer gaat om
praktische ervaring, dan wel om hun al-
neene ontwikkeling in de grafische vakken en
hij zulke de ouders der leerlingen dan ook
volgehouden heeft.

voldaan. Hij stelt dan ook voor 2 derde
leerjaar uitsluitend voor praktisch te
kunnen en de theorieën in de eerste
twee jaren af te handelen. Tot dit doel
zag hij gaarne, dat leerboekje inge-
steld werden, b.v. die van Rommels,
waarin de lessen opgegeven werden en
daaraan 2 hydrovriende dictieeren ver-
vallen zou.

De voorzitter waarschuwt den spreker
voor gedrukte opgaven, waarbij
de gedachten der leerlingen afdwalen,
en bepleit het nut van dicteeren,
waarbij zich steeds de gelegenheid
voordoet moeilijkheden te verklaren
en dat de zelfwerkzaamheid der
leerlingen zoo bevordert.

Hierna wordt punt 7 behandeld: Het
verruim 7d avondcursus 4. lithogra-
fisch bedrijf.

De voorzitter legt toe hoe de oorzaak
van dit verruim te zoeken is in het
vele overwerk en de leerlingen daardoor
de school ontwend zijn

De Heer Hafkamp wijst echter op enkele gevallen, waarbij van leelijke opzet sprake is, o.a. bij Vos, Böke en Advijn aanz. Hij vreest dat deze de ketene jongens zullen aanstekelen en stelt dan ook voor deze elementen van de school te verwijderen.

De heer Gosman vraagt hierop het woord. Hij deelt mede, dat hij benoemd is in de opleidings-commissie voor het lithografisch bedrijf en naar aanleiding van het gehoorde stelt hij zich voor, met deze commissie de noodige plannen te beramen om schoolverzuim zoo veel mogelijk tegen te gaan.

De heer Hofmann noemt naar aanleiding hiervan ook nog enkele namen van leerlingen, ^{van de gedeserveerden daggewons} die alleen op school komen om te keekenen en de praktijk lessen verzuimen. Hij stelt voor zulke leerlingen te weigeren als gevaarlijk voor de republiek van de school, waarop de voorzitter antwoordt dien overlenkomstig te handelen.

Omtrent punt 8: de duur van den avond-
cursus i.v. lithografisch bedrijf, wordt
na bespreking besloten deze voor wat
betreft de heeren Sigler en Hafkamp
te stellen op 24 en maanden en
van de heeren Dallmeijer en Gosman
op 10 maanden.

Bij de rondvraag deelt de voorzitter
mede, dat tov. de secretaris, de
heer E. Kuipers de salarisstaat heeft
ontvangen van den minister, waarop
staat, dat voorloopig in 1920 nog
de salarisregeling 1919 geldt. Het
woord „voorloopig” doet 't vermoeden
rijzen, dat hierin wellicht spoedig
verandering komen zal.

De heer Krull stelt hier op voor, om
indien hiervan niet spoedig iets vernomen
wordt, persoonlijk met den heer Hofmann
nadere inlichtingen in te winnen in den
Haag. In ieder geval wordt echter
besloten om hiernede te wachten
tot na de vacantie en sluit de
voorzitter om half elf de vergadering

de vonsailleri:
L. R. R. R.

Amsterdam 19 Juli 1920
de Secretaris
J. Kijpers

Schoolvergadering
van
24 December 1920

Om 2¹/₄ uur opent de voorzitter de vergadering. Stanmerig waren de bestuursleden, de heeren P. Kuipers en 't Hart om alle leeraars, uitgezonderd enige, die zich om verschillende redenen bij den voorzitter verontschuldigd hadden. Het bestuurslid, de heer Ponslijn was met kennisgeving afwezig.

De notulen werden na voorlezing goedgekeurd.

Helma wordt punt 3 (de uitbetaling Nieuwe Leidraad) ter tafel gebracht. Daar bereids 50% der salarisverhoging is uitbetaald valt over dit punt weinig te zeggen. Alleen stelt de heer Hofmann voor dat de berekening van de nieuwe salarissen, zoals deze door den Directeur in den administratie der school opge maakt zou worden, ter inzage voor ieder der leeraars persoonlijk worde gesteld.

De voorzitter heeft hiertegen geen bezwaar.
Ombrent punt 4 (de duur v.d. avondcursus
in het lithografisch bedrijf). Dat de voor-
zitter wilken hoe dit punt op de voorgaan-
de vergadering was aangehouden tot een
nieuwe salarisverhoging ingesteld
zou zijn, die de derving van uurloon
op zou hebben. Nu deze verhoging een
feit is geworden vindt hij het $\frac{1}{2}$ juiste
moment om hierop terug te komen.
Hij verzoekt ook de taallectoren zich
lief te spreken over den duur van
het taalonderwijs aan deze leerlingen.
Dere zijn van meening dat dit onderwijs
best $\frac{1}{2}$ geheele jaar kan duren, aange-
zien het slechts een uur per week be-
treft en de ammo der leerlingen na
els maanden vacantie te zeer zou
verflauwen. De voorzitter deelt deze
meening in val deovereenkomstig handelt.
De heer Kuipers informeert hierop of
het salaris der leeren door deze in-
krimping leidt; op het bevestigend antw.
woord van den voorzitter vraagt de heer

Kuipers dan of bij de afd. Chemigrafie,
die volgens den heer Dallmeyer niet inge-
krompen kan worden, leekenonderwijs
begrepen is en dus nooddoende de leeken-
leraren bij deze lange duur betrokken
zouden zijn. Op 't ontkenmend antwoord
van den voorzitter meent de heer Kuipers
dat de leeraren in deze aangelegenheid
zelf moeten beslissen. Daar de
voorzitter tegen den duur van zes
maanden bij het avondonderwijs geen
leeraren van de zijde der leeraren
hoort opteren en de meening der Afd.
leeraren over dit onderwerp deelt, be-
sluit hij dit voorstel aan het Bestuur
voor te leggen.

Alvorens punt 5 aan de orde komt wenst
de voorzitter eerst eenige klachten met
de leeraren te bespreken, die zijn inge-
komen over enkele leerlingen. Zoo hebben
b.v. de heeren Trompette en Rigter ge-
klaagd over het totaal gemis aan aanleg
van lithograaf bij de leerlingen: Perdbede
en Dewring. Hij vraagt de heeren niet hier

nogmaals ^{over} uit te spreken en wijst er op
dat 't in 't belang van deze leerlingen om de
~~aan~~ zoo spoedig mogelijk te verwijderen,
dan het eerst nog eens aan te denken om later
toch tot dit besluit te komen. De beide
betrokken heeren geven als hun meening
te kennen, dat zij geen kans zien om ~~aan~~
jongens zonder heelen aanleg op te leiden
tot bruikbare lithografen. Zij zijn dan
ook van meening dat 't beter is de andere
dixen leerlingen hiervan op de hoogte te
brengen. De voorzitter raegt hier nog aan
hoe, dat hij aanvragen om plaatsing voor
leerling lithografen gnuog heeft en dus
deze vacante plaatsen spoedig gnuog
ingetrokken kunnen worden. De heer Kuipers
informeert daarop of een leiding in de
chemografie, die op 't oogenblik een contract
heeft bij Schmabel, doch heere lithograaf
will. worden, sprondo op de a.g.s. onder.
wijst in de lithografie kan ontvangen.
Na de leeraren in de lithografie hiervan
geraadpleegt te hebben antwoordde de
voorzitter dat hi te gien geen bezwaren heere

staan, indien de leeringcommissie
zulks goedkeurt. Gedurende deren cursus
is er echter geen plaats in al dus den
volgenden cursus afgewacht moeten
worden.

Door den heer Frompeter wordt voorts
mij voorgesteld om in den vervolg van
leering, lithografen den taalrings-lessem
in te stellen, maarmede de voorzitter
zich wel kan vereenigen.

Dan zijn bij den voorzitter klachten
ingekomen van den heer Milgman over
den leering school, welke klachten door
den heer v. Mevoh ondersteund worden.

De heer Milgman stelt voor het nog drie
maanden met deze leering te probeeren,
en is dan geen verbetenning te ^{bespreken} ~~voornemen~~
kun van de school te vernijden.

Punt 5 (het overblijven 1de leering)
De voorzitter heeft met belangstelling dit
punt op de agenda stellen en menicht
gaarne den goede oplossing van dit
vraagstuk te hooren. De heer Richter
^{antwoordde} ~~antwoordde~~ hier op, dat hij gemerkt heeft

dat hierbij nog verschil in stand of
maakt wordt en er dus in drie verschil-
lende lokalen overgebleven wordt. Hij
vraagt of 't niet beter zou zijn dat alle
leerlingen, die overblijven, in 'en lokaal,
onder toezicht van den portier hem brood
op aten. Dat hiervan een uur bepaald
zou worden en dat de het andere uur
de buitenlucht in ^{gingen} ~~gingen~~. De heeren
Kuipers en 't d. Bom raden het senoren-
stelsel aan, doch de voorzitter antwoordde
hij op van deze proef geen schitterend
resultaat onderhouden te hebben. De
heer 't d. Bom geeft dan de leeraren in
overweging zelf om te warden bij de
leerlingen over te blijven; wanneer daar
van een rooster wordt opgemaakt zou
hij het groote aantal leeraren, ieder
om de drie uren een keur krijgen.
Door den heer v. Hattem wordt dit voor-
stel warm gestemd en hij vraagt den
klaren de aanwezige dagschoolleeraren
sich wel bereid hertoe. Door den heer
Kuipers wordt dan nog voorgesteld om

om bordes en messen aan te schaffen,
voor de leerlingen die overblijven, terwijl
de heer Plute pleit voor verschillende
spelen.

Hierna wordt punt 6 behandeld (omwisseling
van leeraren bij nieuwe leerlingen).
De voorzitter zet uiteen hoe er drie stelsels
op dit gebied bestaan n.l.

1°: het stelsel om met de leerlingen mee
te gaan.

2°: het stelsel om in de klas te blijven.

3°: het ~~stelsel~~ ruilstelsel.

De voorzitter is niet tegen verwarring van
het ruilstelsel, dat n.v. van leerling, zoo,
wel als leeraar de bij het onderwijs zoo ge-
wenschte frischheid geeft. De heer Kuiper
informeert hierop halflang het ruilen
duurt, waarna de voorzitter antwoordt
dat een termijn van twee jaren hem uit
ervaring 't beste is gebleken. Nadat de
heer Hofmann de wenschelijkheid nog
geuit heeft dat in ieder geval theorie
en praktijk door een leeraar gegeven
moeten worden, wordt in beginsel het

ruilsysteem aangenomen, waarvan de
uitwerking dan nog nader geregeld
moet worden.

Punt 7. (de 4^e Zetlerij).

De heer Peute, op mijn verzoek dit punt
op de agenda geplaatst werd, informeerde
op het lokaal voor de lithografie gelegen
mit ~~een~~ ingericht kan worden worden
voor Zetlerij. Hij set uiteen hoe hij bij
de huidige omstandigheden ^{met in overweging} van het
lokaal naar andere verhuist en
daardoor bijna onmogelijk is iets te maken.
De voorzitter antwoordde den spreker, dat
bedrukt lokaal hi bestemd is om waf-
richt te worden voor rekenraaltje.

Overigens onderschrijft hij geheel de
gegronde klachten van den heer Peute.
Hij heeft dan ook bij de nieuwe in-
stelling van den gedeeltelijken dag,
eurens en oplossing van dit vraag,
stuk haasten te vinden en is hierin
dan ook in hoeverre geslaagd dat
de heer Peute nu meer geregeld in zijn
klas kan blijven.

Bij den rondvraag informeert de heer
Steube of bij de inschrijving van den
avondcursus ook gevraagd wordt naar
het beroep der ingeschrevenen. Onder
zijn avondcursisten bevinden zich
minstens acht, die een ander vak
beoefenen dan het letterzetteren.

De voorzitter antwoordt, dat Reer zeker
naar het beroep gevraagd wordt,
doch dat de belanghebbenden dit,
wijls hun beroep en namen van
patroons fingersen om maar op schou
te komen. Ook door den heer Buys
wordt ^{men} gefingersede opgaven bij de
inschrijving voor bedrijfsleiding
geklagd. Hij meent Reer zeker dat
er cursisten meeloopen, die niet aan
de voorwaarden, die aanit volgen
van deze cursus gesteld zijn kunnen
voldoen en die ook geen meester,
knecht zijn. Verschillende voorstellen
worden gedaan om dit level te ver,
helpen, waaraan het voorstel door
den heer Hofmann geuit den voor,

Ritter het meest afdaende voortkomt,
w.l. dat bij den samvang van
den cursus door de verschillende
leeraren een nauwkeurig onder-
zoek naar de vakkennis van de
cursisten wordt ingesteld ^{en}
waarbij dan direct totaal ^{of}
overalvande vakkennis opgemerkt
worden en daarna een schifting kan
volgen.

Hierina stelt de voorzitter heer v. d. Walke
voor om 's morgens een kwartier te pau-
zeeren om de leerlingen in de gelegenheid
te stellen brood te eten, met voorstel
in de eerstvolgende bestuursvergadering
te worden besproken.

De heer Fich informeert dan of er
niet iemand aangesteld kan worden
die de machines schoon kan houden,
waarp de voorzitter toeregt dit
aan den avondportier voor te stellen.

Nadat de heer Hofmann namens het
personeel der school de aanwezige he.
stuurleden dank zegt voor de

afkorting van 30% n.v. achterstallig
salaris. Sluist de voorzitter om 4 1/2 uur
de vergadering.

Amsterdam, 25 Dec. 1920.

voorzitter:
P. van

de secretaris:
J. Rijkers

Schoolvergadering
van
23 maart 1951.

Om 2¹⁴ uur opent de voorzitter de
vergadering. Namelijk waren de
bestuurleden, de Heeren P. Kuiper
en Dieperink en alle leeraren, uitge-
zonderd de heer Camme, die zich schrijf-
telijk verontschuldigd had.

De notulen worden na voorlezing
goedgekeurd.

Bij punt 3 der agenda ('t Nieuwe
gebouw) maakt de heer Hafkamp
zijn bemerkings over de plaatsing
van de steendrukkerij. Hij zag deze
gaarne ^{verplaatst} op een verdieping met de
lithografie, om daarmee voortdurend
in contact te zijn. Ook de belichting
acht hij niet voldoende. Verder wijst
hij op de geringe ruimte, die voor
de sneldrukkerij is afgestaan,
maar slechts één machine zou kunnen
staan en dus op substantiele uitbreiding

niet gekend is. Nadat de voorzitter
den spreker de berwaan heeft gemaakt
om bij het bouwplan aan alle werven,
schou van de leeraars te voldoen, ant-
woordt de heer Kuipers, dat 't plan
nog in 'n eerste opzet is. Als de bouw-
overeenkomst school is goedgekeurd,
worden de teekeningen op groote schaal
gemaakt en dan is er nog veel te ver-
anderen, waarbij met de ~~de~~ meesters
der heeren zoveel mogelijk rekening
zal gehouden worden. Bankrekening
verdient het echter om mencken
op aannemingen schriftelijk in te
lezen. De heer volche merkt dan op
dat niet iedereen de bouwkundige
teekeningen, duidelijc kan lezen en
verruet den heer Kuipers op deze
niet een der gellgene tijd een
technische voorlichting kan geven,
waartoe de heer Kuipers zich gaarne
bereid verklaart.

Junij 4. (Het theoretisch onderwijs
1de Red. dag van de Onderwijs)

de voorzitter, liet dit punt toe, hoe nu
deelnijfe het voor den heer Küppers is om
theoretisch onderwijs te geven aan
groepen leerlingen, die zoo door elken ge-
mengd tijd als op de Kinderrij het ge-
val is. Hij stelt voor dit over te brengen
op den avond en te combineren
met taalonderwijs, zoodat dat een
avond daarmede gevuld is. Van de
heeren Man ecker ^{gedurende 6 maanden} twee avonden
per week reeds les geven, stelt de
voorzitter voor om voortaan twee
avonden les te geven, ^{doch dan} over het geheele
jaar. De twee avonden van den winter-
cursus, die daardoor vrij komen, zouden
kerst kunnen worden van onderwijs,
krachten te requireeren uit de prak-
tijk. Een dergelijke regeling zou ook
naar de hoelderlijken en letterrij vol,
op de meening van den voorzitter
heel praktisch zijn. In ieder geval
moet van de Kinderrij 't theoretisch
onderwijs naar den avond overgebracht
worden en om dit gedurende den winter.

cursus van 6 maanden te geven en de
leeringen dan 6 maanden later tot
den volgende cursus lijk de voorrittel
niet in 't belang van den leerling.

Verschillende stemmen worden gehoord.
tegen het ^{avond} onderwijs in de Romeermaanden,
waartegen ook de heer Kuipers zich
kans en vindt dat een andere en
betere oplossing van dit probleem
gevonden moet worden. Hij stelt
daarvoor voor dat de leetollen
leeren hiervoor nog eens goed hun af-
dachten laten gaan en dit punt
voorloopig aangehouden worde.

Punt 5. (Theoretisch onderwijs op
avondcursus lithografie en steendruk)
De voorrittel het uitken hoe de leeraars
in de lithografie en steendrukken
reeds op vroegere scholovergaderingen
op inlichting tot 6 maanden van
den avondcursus ^{van} 't lithografisch
bedrijf tot 6 maanden aandrongen.
Wanneer deze maatregel getroffen
wordt, meest hij er echter voor dat

dat 't theoretisch onderwijs bij vacan-
ties van zes maanden te veel lyden
zal. Hij stelt daarom voor, dat het
onderwijs, dat een avond in de week
omvat, gedurende de zomermaanden
onderhouden wordt. De theorie. leeraar
over dit punt, gehoord deelen de meening
van den voorzitter. De betrokken leeraar
verklaren zich hierna bereid om deze
éne avond op te offeren in 't belang
van de leerlingen.

Punt 6 (de Kerst. album). Hierbij
zet de heer Dieperink, van wien de
idee voor dit album uitging, uiteen
hoe 't hier ging om 't welk door de
leerlingen der a.g.s. gemaakt te publi-
ceeren. De leeraar in de lithografie
en steendrukkerij wijzen echter op de
bezwaren die aan de uitvoering van
dit werk verbonden zijn; zij meenen van
de Kerstvacantie niet klak te komen
en dringen op een nauwzeret overleg aan.
De heer Kuiper stelt dan voor, dat de
verschillende werksakken en teekeningen

ter beoordeeling en bespreking aan
de Bestuursvergadering van de Legging
Punt 7. (mededijden voor leerlingen
Examens avondsensus.)

Na een korte bespreking wordt be-
sloten om voortaan geen mededijden
voor leerlingen te houden, gelijk de
viele leerwaven, die daarheen op
vorige schoolvergaderingen reeds wer-
den ingebracht. Eveneens wordt
besloten om dit jaar geen prijzen
te te kennen.

Over de Examens van den
avondsensus deelt de voorzitter mede
dat tot het houden hiervan op de
vorige schoolvergadering reeds besloten
was. Hij stelt dan ook de leeraren
voor ieder voor zich een examen-
programma te ontwerpen. De leeraren
bedenken mijnen leker op 't
leerwaer van een practisch examen
voor hun afdeling, dat maenden
van dueren. Besloten wordt dat
voor deze afdeling dan alleen een

Theoretisch examen afgenomen zal worden, terwijl de beoordeeling van het praktisch werk der leerlingen gedurende den afgelopen cursus aan de leeraren wordt overgelaten. Voor de afdelingen Vletterij en Kinderij wordt echter met een praktisch examen afgenomen. Toelating tot de examens geschiedt op aanvrijving der leeraren. De heer Krull stelt ^{van} met 't oog op valkomen overeenstemming bij de beoordeeling der ~~zachte~~ antwoorden op 't theoretisch examen, onderling de antwoorden te bespreken.

Punt 8 (Het schoonhouden der lokalen). Bij dit punt bespreekt de heer Nimmerlaan (Asst. Personeergulden) het 2. i. onredelijke van den toestand, dat de dag- leerlingen, voor zij de les kunnen beginnen, eerst de rommel op moeten ruimen, die de avondcursisten op maakt hebben. Hij informeert af zulke niet tusschenlijds door werk.

voorijter niet hierin omvil van de
beter, die n. i. lijdelyk veret pleegt
in de merkwyjt van Dake. ←

~~Lieden~~ Mens kon kunnen geleuen.
De voorijter antwoordt hierop, dat
er dan ^{meuwe} meubelen aangenomen zonden
maeten worden, maar tegen hij gegronde
berwaren heest. Welker raadt hij
den heer Vermeulen aan om 's avonds
ien of twee cursisten aan te wijzen
die 't lokaal meer in orde brengen,
dan welke maatregel hij verwacht
dat de cursisten dan minder com-
mel zullen maken.

tot de heer Richter klaagt over on-
voldoende zorg van Dake voor zijn
lokaal; zijn meubels worden niet
gelapt en gereed en stof afge-
nomen wordt er niet meer, zoals
vroeger. Hij is nu genoodraacht om
zijn lokaal te onderhouden met de
leerling-lithografen, die wat dikwijls
alle storend werkt op den gang
van het onderwijs. ~~De voorijter~~ ^{Hij} wil
rechtz. deze klacht en legt de Dake hiervoor
te onderhouden.

Bij de rondraag insameent de heer

Krull of de vermeende onwil van
juffr. Rehman ook kan liggen aan
haar vermaeden, dat de le kleinig
betaald wordt. De voorritten ant.
woordt hierop, dat zij het loon ont.
vangt wat haar volgen de meewe
leidraad toekomt. Tijdens de ver.
bouwing heeft zij echter van het
extra schoonhouden van de ~~meewe~~ lokalen
overuren gemaakt. Toen deze ver.
bouwing geëindigd was en daar.
mede tot het extra schoonhouden
der school, vervielen deze overuren
en ging zij dus meer terug op haar
bataal loon. Hij voor zich vindt
dat hij de meewe werkwijze van
dat de school der schoone uit ziet
dan vroeger.

Vervolgens deelt de voorritten mede
dat de portier, bij de exploitatie van
de koffie voor de leerlingen die over.
blijven geld te kort komt. Dit wordt
veroorzaakt door het niet of slechts
gedeeltelijk betalen van de abonnee's

Hij vraecht de leeraren, die s'vakaandag
bij de leerlingen overblijven de gelden
te innen, door welke maatregel dere
ongeregeldheden wel zullen verdwijnen.
De heer v. Hattum is voor gratis koffie,
doch de voorzitter antwoordt dat de
penningmeester der school daarop
regeert is. Als verzoek van de school,
vergadering wil hij dit voorstel anders
gaarne aan den penningmeester nog
maakt voorleggen.

Ten slotte spreekt de heer Frankfort
nog over het te laat komen van de
forzissen en informeert of dere niet
een klein eerder kunnen komen. De
voorzitter antwoordt zulks aan de
susters der jongelui te zullen mede-
deelen en sluit om als nu de
vergadering.

De voorzitter:
L. B.

Amsterdam, 24. 11. 1892.
de secretaris:
J. H. J.

Schoolvergadering van
7 Mei 1921.

om 2^{1/4} openb. de voorzitter de vergadering
van de bestuursleden herontschuldigde zich
een keer duwaer; van de leeraars, de heeren
Küppers, Tiek, Wilgman, de Jonge, Peute,
v. Hattem en Aarden.

De notulen worden na voorlezing goed
gekeurd.

Punt 3 (mededeelingen). omtrent het ver-
zoek tot inkrimping van den avondcursus litho-
grafie en steendrukken heeft de voorzitter mede
dat het bestuur besloten heeft dezen cursus
negien maanden te laten duren en de vacantie
dus verlengd wordt tot 3 maanden. Bij
andereing geadvonden wordt deze gesteld op
1 Juni tot 1 September.

De inkrimping van den avondcursus Typografie
en Bindery tot op 6 maanden is door het
bestuur goedgekeurd. Eveneens de ochtend-
pauze van een kwartier voor de leerlingen.
De voorzitter regelt staande de vergadering
dat deze pauze voor de dagcursus beginnen
zal om 10 uur 's morgens en voor den gedeelte.

lijken dagcourse om 9 uur 's morgens. De
leerlingen blijven gedurende de pauze in
in de klas maar zij rich bezunder.

Luist 4 (de Pinkster-herontstelling) bere
zal dit jaar plaats hebben op 18, 19 en
20 Mei des 's avonds van 7-9 en van
20 's middags. Om de heeren in de gelegen-
heid te stellen deze herontstelling in te
richten bepaalt de voorzitter dat de
Pinkster-vacantie voor de leerlingen van
den gedeeltelijken dagcourse ingaat op
Donderdag vóór de vacantie en eindigt op
Vrijdag-avond ná de vacantie. Hij verzoekt
ook de lehraren voor den avondcourse hier-
mede rekening te houden, naar de localiteiten
niet maken gehouden worden.

De heer Dallmeijer merkt nog op of hij
't opstellen der herontstelling met zoo
veel mogelijk aanschouwings-materiaal
gebruikt kan worden, als: steenen, reuk-
slicke's, enz.

Luist 5 (Ponderamen dagcourse)
De voorzitter deelt hierover mede dat dit
examen plaats heeft in 't laatste van Juni.

op deze staten wordt de Ned. taal voor
de bedrijfsleiding aangegeven met de letter
B en voor de overige leerlingen met de letter
A.

Na een korte gedachtenwisseling wordt besloten
dat het examen in de Ned. taal voor A en
B een dictee zal omvatten, waarin het
geleerde getoetst wordt, terwijl voor B
bovendien nog een taalkundig spelletje
gevraagd zal worden.

Naar aanleiding van deze taalkundige
discussie siken enkele leraren klachten
over het gebrek aan voldoende kennis der
Ned. taal bij de leerlingen der bedrijfs-
leiding, die wegens gunsten hooger onderwijs
vrijgesteld werden van Ned. taal.
De voorzitter bepaalt daarop, dat deze
leerlingen voor het lind. examen in hun
kennis hiervan door de leraren in de
Ned. taal getoetst moeten worden en
in den vervolge om de drie maanden
aan de hand gevoeld behooren te worden.

Gedurende de maand Juli worden praef-
examens afgenomen. De leraren nemen
het lindexamen af, terwijl de beantwoorde
vragen en werkstukken worden beoordeeld
door een examen-commissie, waarin ook
de leraren zijn opgenomen. Tusschen de
duur van het examen zal de voorzitter
zich in verbinding stellen met de heeren
Ponsteijn en Duwaer.

De heer Carre informeert dan mede namens
zijn afwezigen collega v. Hatten in hoo-
nove de Ned. taal medetelt als examen
vak. De voorzitter antwoordt den spreker
dat dit vermeld staat op staten, die
reeds ten drukkerij zijn.

Verder wordt in de vergadering besloten
om medereggingenschap voor de leraren
in het toekennen der linddiploma's te
verkrijgen, daar een examen een zeer
betrekkelijke maatstaf is voor de bekwaam-
heid van den examinant.

De heer Volcke geeft hierna als zijn meening
te kennen, dat de handen van alle exa-
minanten gelijk behooren te zijn h. v. allen

zelve werk op dezelfde pers. De
voorzitter deelt volkomen deze meening en
stelt voor de leerlingen ^{overig} gedurende de
laatste week van het examen vrijaf te
geven om alle machines ten beschikking
te hebben. Tevens verzocht hij de betrokken
heeren een programma op te maken van
de examen-werkstukken.

Ten slotte informeert de heer Rigter of
er nog prijzen uitgedeeld worden bij
het verlaten der school. De vergadering
is hierop in 't algemeen tegen; viel ook
staas uit de besprekingen de idee om
een fonds te stichten, waarmede de, in de
praktijk noodige gereedschappen voor
onbemiddelde leerlingen, worden gedekt.
Dint 6 (Indeeling nieuwen dag cursus)
Met 't oog op de klachten der praktijk-leeraren
over de verknokkeling der praktijk wren
stelt de voorzitter voor, om te beginnen
met den nieuwen cursus de theorieën in te
krimpen. Hij had gedacht om b.v. in 't
laatste leerjaar het rekenen te laten ver-
vallen. De heer Rigter komt ten eerste tegen

dit voorstel op. Hij verklaart juist tegen het
einde van dezen driejarigen cursus gezien
te hebben hoe hard de leerlingen het teeken-
onderwijs noodig hebben om iets dragelijks
te kunnen maken. De voorzitter stelt dan
voor om de theorie bedrijfsleiding voor 't eerste
leerjaar uit te schakelen, waartegen de heer
Hofmann zich kant. Na ook de andere
heeren geraadpleegd te hebben wordt een
nuur theorie ingekrompen door een half uur
aan reproductie-methoden en een half uur
papierkeronis minder te doceren.

Dan wordt door de leraren aangedrongen
op strengere toezicht van het te laat komen
der leerlingen. Er is n. l. een maatregel ge-
troffen, waardoor leerlingen, die te laat
komen eerst een half uur later kunnen gelaten
mogen worden. Enkele leraren vragen den
voorzitter of dit half uur te laat komen nu
maar ongelimiteerd mag doorgaan. De
voorzitter is van meening dat de nieuwe
maatregel op den duur heilzaam zal werken
ad ontkent ^{hij} de berwaren van dezen over-
gangstijd niet.

De heer Camme stelt heling voor om de klacht
komers eerst van den Directeur te laten ver-
schijnen; deze waarschuwt de dat bij heling
haling teruggekeerd zullen worden naar
hun patroon of anders om een schrift-
lijke verklaring te laten. Hij meent dat
deze maatregel wel preventief zal werken.
De voorzitter kan zich met dit voorstel wel
vereenigen en is van plan dan tevens een
register aan te leggen van deze klacht-
komers.

De heer Vermeulen (taalleeraar) informeert
of het te laat komen op den avondvrees
ook niet op een dergelijke manier kan
tegen gegaan worden, waarop de voor-
zitter de vergadering voorstelt om voor
de leerlingen onder de 18 jaar de deuren
om 5 minuten over half acht en 5 minuten
over half negen te sluiten en te niet
meer kunnen te laten.

Bij de rondvraag uit de heer Camme den
klacht over het onophoudelijke heen en
weer loopen van leerlingen der verschillende
afdelingen naar de lithografie en

edurende de feestijd en waarom het
estuin geen vrijheid smid om deze te
erpeden. Het ligt in de bedoeling van
de voorzitter deze lijst ook de Bestuurs-
leden afzonderlijk voor te leggen. De
vergadering gaat echter niet geheel in
toe dit voorstel, daar het hier geen on-
middelde leerling, doch een vol-
wassen lithograaf heeft, die in ieder
geval zijn minimum loon verdient.
De voorzitter over des sluit de voorzitter
de vergadering.

voorzitter:
R. M.

Amsterdam, Juli 1892.

de secretaris

J. Kijzer.

door den portier behoort te geschieden.
De heer Krull merkt daarna op dat hij vermomd
heeft, dat de portier nog steeds geld moet bij-
passen bij de koffie en informeert hoe dit
voorkomen kan worden. De voorzitter ant-
woordt dat dan het tarief verhoogd moet
worden. Men den wandt en aammerking
gemaakt op het rooken der leerlingen
in het schapslokaal en het koffiedrinken
van enkele leerlingen in andere lokalen
dan het schapslokaal. Besloten wordt
het rooken voor leerlingen in de school
te verbieden en geen toestemming te geven
tot het koffiedrinken in andere lokalen
keken dan het daarvoor aangeraden vertrek.
De heer volcke informeert voorts naar de
nieuwe school en de heer Krull naar
de bekende staten A, op welke beide
vragen de voorzitter nog niets naders
kan mededeelen.

Tot slot vraagt de voorzitter de meening
der vergadering over het circuleren en
inbeekelijst ten behoeve van den leerling
Kamman, wien een winterjas ontstolen is

Cahier I van
14 September 1918
tot 7 Mei 1921.

